

SEKCIA PRE VONKAJŠIE VZŤAHY (REX)

V utorok 26. februára 2019 sa uskutočnilo 175. zasadnutie Sekcie pre vonkajšie vzťahy, EHSV.

Schôdzi sekcie predchádzalo zasadnutie byra, na ktorom bol prerokovaný program zasadnutia, ale aj návrh na prípravu piatich misií do členských krajín, na ktorých by mala byť zisťovaná situácia v oblasti zahraničného obchodu a názor organizácií na súčasný stav zahraničného obchodu EÚ, ako aj vplyv na ekonomiku členských štátov.

Schválený program rokovania sekcie:

1. Schválenie zápisnice zo 174. schôdze, ktorá sa konala 15. januára 2019
2. REX/506 – informačná správa na tému Vzdelávanie a odborná príprava v regióne Euromed EESC-2018-04026-00-00-PRI-TRA

Spravodajkyňa: Cinzia DEL RIO (IT – II)

1. REX/505 – stanovisko na tému Prepájanie Európy a Ázie – základné piliere stratégie EÚ

EESC-2019-00209-00-00-PA-TRA

Spravodajca: Jonathan PEEL (UK – I)

1. Schválenie zloženia nových študijných skupín
2. Rôzne
3. Dátum nasledujúcej schôdze sekcie: streda 27. marca 2019

Krátky zápis.

Bod 1

Zápis z predchádzajúceho rokovania bol schválený bez pripomienok.

Bod 2

Záver a odporúčania sú zhrnuté v nižšie uvedených bodoch:

- Právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie sa považuje za kľúčový prvok rozvoja krajiny. Konsolidácia systému vzdelávania a odbornej prípravy vo všetkých krajinách regiónu Euromed by mala byť súčasťou projektu zameraného na upevnenie silných demokracií, stabilných hospodárstiev a spoločností s nižšou mierou nerovnosti.

- Investície do ľudského kapitálu sú základom udržateľného rozvoja krajín, ale aj zaistenia stability a bezpečnosti regiónu Euromed. Z údajov vyplýva, že miera prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave a podiel študentov pokračujúcich v štúdiu sú v tomto regióne veľmi nevyvážené, čo znamená, že v niektorých oblastiach je naďalej vysoký percentuálny podiel detí, najmä dievčat, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku.

- Systémy vzdelávania a odbornej prípravy by mali byť dostupné pre všetkých, poskytovať ľuďom pevný základ spoločných hodnôt a vedomostí a mali by ich podporovať kvalitné verejné služby.

- Nízka miera účasti na trhu práce takmer vo všetkých krajinách južného Stredozemia vyvoláva obavy, keďže priemerný podiel ľudí pracujúcich v neformálnom zamestnaní predstavuje skoro 50 %, miera účasti žien na trhu práce dosahuje približne 25 % a podiel osôb, ktoré nie sú zamestnané, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy je 30 %.

- Mladí ľudia vo viacerých krajinách Stredozemia naďalej neprejavujú záujem o odbornú prípravu buď z dôvodu nevyhovujúcich pracovných podmienok alebo nedostatočného finančného ohodnotenia či nedostatočnej profesionalizácie. Vo všetkých krajinách pretrváva negatívny obraz o vzdelávaní a odbornej príprave kvôli nedostatku kvalitných investícií do tejto oblasti. Hlavnou výzvou je nájsť spôsob ako zatraktívniť vzdelávanie a odbornú prípravu, a tým aj pracovné príležitosti, ktoré sa môžu vytvoriť. Dôrazne sa odporúča nový a aktuálnejší obsah a takisto lepšia spolupráca so sociálnymi partnermi s cieľom aktualizovať vzdelávanie a odbornú prípravu a prepojiť ich s meniacim sa svetom práce. Okrem toho je dôležité povzbudiť podniky, aby sa učili prostredníctvom skvalitňovania a pozitívnejšieho využívania učňovskej prípravy a širšej spolupráce na podporu prechodu zo školy do zamestnania alebo zmeny pracovného miesta.

- Vzdelávanie a odborná príprava mladých ľudí predstavujú hlavnú výzvu, ale aj účinný nástroj na odolanie tlaku skupín, ktoré zameriavajú svoju pozornosť na rozdiely a presadzujú rozdeľovanie, a na predchádzanie radikalizácii.

- Rovnoprávnosť a rovnaké príležitosti žien by mali byť zaručené s cieľom prispievať k inkluzívnemu rozvoju a rovnakému prístupu k svetu práce.

- Programy učňovskej prípravy v podnikoch by sa mali podporovať v rámci lepšieho a dostupnejšieho využívania programu Erasmus+ pre mladých pracovníkov a učňov. Je nevyhnutné pripraviť mladých ľudí na to, aby vedeli využiť svoje zručnosti na nadnárodnej úrovni a aby mohli pracovať v rôznych prostrediach a krajinách.

- Verejné inštitúcie by mali byť zodpovedné za zaistenie kvality a dostupnosti vzdelávania a odbornej prípravy, uznávanie a validáciu formálneho a neformálneho vzdelávania a zabezpečenie kvalifikovaných a dobre finančne ohodnotených zamestnancov.

Neexistuje dostatok spoľahlivých údajov a prevláda značný rozdiel v údajoch a podmienkach na regionálnej a vnútroštátnej úrovni, pričom niektoré údaje sú dokonca neaktuálne. Údaje by mali slúžiť na orientáciu cielených politík a programov.

- Sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti v každej krajine by mali mať hlavnú úlohu pri analýze potrieb a plánovaní cielených programov odbornej prípravy v rámci konzistentnej vnútroštátnej stratégie na predchádzanie nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a na hodnotenie politík vzdelávania a odbornej prípravy.

- Európska únia by mala prispievať k podpore a zabezpečovaniu kvalitného systému vzdelávania a odbornej prípravy v krajinách regiónu Euromed, podpore výmen s rôznymi zainteresovanými stranami, vytváraniu výskumných sietí a uľahčovaniu šírenia najlepších skúseností a mobility učiteľov, pracovníkov, študentov a výskumníkov.

- Dostupné finančné zdroje pre vzdelávanie a odbornú prípravu sú vo viacerých krajinách Stredozemia veľmi obmedzené. Bez stabilného financovania je veľmi náročné plánovať dlhodobé, udržateľné a ambiciózne systémy vzdelávania a odbornej prípravy. Mali by sa preto hľadať a zväziť nové a inovačné spôsoby financovania programov.

- Na zabránenie duplicite je potrebná lepšia koordinácia s ďalšími medzinárodnými darcami a spoločné úsilie o rozvoj spolupráce. Spolupráca na národných programoch systémov vzdelávania a odbornej prípravy by sa mala využívať častejšie a stať sa bežnou praxou.

K uvedenému materiálu bola diskusia, v ktorej členovia EHSV vystúpili. Dokument bol prijatý bez pripomienok.

Členka EHSV za Slovensko, nominovaná SPPK vystúpila v diskusii, pričom zdôraznila, že odborné vzdelávanie a príprava je jednou z činností Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. SPPK certifikuje zamestnávateľov, spolupracuje so strednými školami, snaží sa prilákať mladých ľudí do poľnohospodárstva svojimi aktivitami. Pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo je nevyhnutné zabezpečiť dostatok pracovníkov, pretože ide o sektory, ktoré potrebujú a aj v budúcnosti budú potrebovať ľudskú prácu, nakoľko nie je možné v týchto sektoroch úplne nahradiť ľudskú prácu. SPPK je aktívnou organizáciou zamestnávateľov, ktorá je už roky zapojená do odborného vzdelávania a prípravy.

Dôležitým programom je aj Erasmus+, ktorý mladí ľudia vítajú a využívajú. Problémom je spôsob financovania, keď napríklad študenti vysokých škôl a univerzít, ktorí sú na pobytoch v Belgicku, mesačne získavajú len 570 eur, čo im len pokrýva náklady na ubytovanie. Systém náhrad či štipendií by mal byť prehodnotený a financovanie by malo vychádzať z podmienok krajín, do ktorých sú vyslaní študenti (teda kde prebieha prax) a nie z podmienok krajiny, ktorá vysiela študenta (rôzna životná úroveň).

Stanovisko bolo členmi schválené a bude predmetom rokovania na najbližšom plenárnom zasadnutí.

Bod 3

Záver a odporúčania predloženého stanoviska:

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta uverejnenie spoločného oznámenia s názvom Prepájanie Európy a Ázie – základné piliere stratégie EÚ, ktoré vydala Komisia spolu s vysokou predstaviteľkou EÚ 19. septembra 2018.

1.1.1 Táto iniciatíva prichádza v najvyšší čas. Usporiadanie sveta sa mení najrýchlejším tempom za uplynulých takmer tridsať rokov, povojnový medzinárodný obchodný poriadok čelí značnej výzve, rovnováha globálnej hospodárskej sily sa presúva smerom na východ a ázijská globálna sila exponenciálne rastie.

1.2 EHSV sa však domnieva, že oznámenie vôbec nevyužilo ponúknutú príležitosť. S hlbokým znepokojením konštatuje množstvo významných strategických medzier. Oznámenie sa nezdá veľmi ambiciózne a predkladá sa v ňom len málo sviežich a novátorských myšlienok. Nevyužila sa príležitosť skutočne prehĺbiť víziu budúceho vývoja vzťahu a prepojenosti EÚ s Áziou a len slabo sa otvorene uznala jej široká rozmanitosť či zložitosť.

1.2.1 Neexistuje žiadny plán ani rozhodný náznak strategických cieľov EÚ, či už komplementárnych alebo konkurenčných.

1.2.2 EHSV si kladie otázku, prečo sa mnohým nedávnym mimoriadne dôležitým udalostiam, ktoré majú vplyv na EÚ aj na Áziu, venuje v dokumente taký malý – ak vôbec nejaký – priestor, napríklad:

- nepokúša sa identifikovať alebo preskúmať žiadnu z hlavných strategických výziev, ktorým Európa čelí vo svojich budúcich vzťahoch s Áziou;
- neponúka sa žiadne povzbudenie ani sa nenavrhuje žiadne preskúmanie otázok súvisiacich s ázijskou prepojenosťou a investíciami, ktoré sú prevažne alebo čiastočne nasmerované na Európu;
- neuvádza sa žiadna zmienka o významných obchodných dohodách alebo dohodách o hospodárskom partnerstve uzavretých medzi EÚ a poprednými ázijskými krajinami, či už ide o dohody, ktoré sú už v

platnosti, alebo dohody, ktoré sú v procese príprav. Opomenutie akéhokoľvek odkazu na nedávnu dohodu medzi EÚ a Japonskom, najvýznamnejšiu dohodu svojho druhu (a v súčasnosti už platnú), považujeme za šokujúce;

- neuvádza sa žiadna zmienka v rámci „medziludskej prepojenosti“ o existujúcom dialógu medzi občianskou spoločnosťou EÚ a Ázie, najmä o hlavných monitorovacích orgánoch občianskej spoločnosti dohodnutých v rámci týchto obchodných dohôd;
- nepokúša sa zhodnotiť potenciálnu úlohu občianskej spoločnosti, ani napriek jej aktívnej úlohe pri monitorovaní, najmä vzhľadom na to, že v Ázii nemá veľkú tradíciu;
- nepokúša sa preskúmať sociálne otázky napriek tomu, že sú pre takéto orgány často kľúčovou témou, ani vykonávanie základných dohovorov Medzinárodnej organizácie práce, podporu rodovej rovnosti (cieľ udržateľného rozvoja č. 5) či dokonca ľudské práva;
- neuvádza sa vôbec žiadna zmienka o čínskej iniciatíve Jedno pásmo, jedna cesta napriek tomu, že táto iniciatíva sa nielenže zameriava na Európu, ale ovplyvňuje aj všetky ostatné ázijské krajiny, a že poskytuje skutočnú podporu v oblasti obchodu, infraštruktúry a financií;
- nezohľadňuje sa potenciál tejto iniciatívy spôsobiť veľké dlhy bez toho, aby sa vytvorilo veľa pracovných miest, ani sa neskúmajú jej možné strategické príležitosti alebo výzvy pre Európu; · nepokúša sa pozrieť inak než len zbežne na stratégiu EÚ pre Strednú Áziu, ani na to, ako ju ovplyvňuje strategická mocenská hra v danej oblasti, ktorá zahŕňa Čínu, Ruskú federáciu a mnoho ďalších krajín vrátane Turecka, Iránu a Indie;
- neuvádza sa žiadny odkaz na riadenie dopytu po energii a konkurenčné záujmy súvisiace s rozsiahlymi zdrojmi uhľovodíkov nachádzajúcimi sa v Strednej Ázii, okrem odkazu na platformy, ktoré „podporujú energetickú prepojenosť s partnermi v Ázii, ako aj prepojenosť medzi týmito partnermi“;
- neuvádza sa žiadna zmienka o súčasných iniciatívach v oblasti prepojenosti týkajúcich sa dopravy alebo energetiky, ako je napríklad Medzivládna komisia pre Dopravný koridor Európa – Kaukaz – Ázia (TRACECA);
- nie je tu žiadny pokus o prepojenie dopravy a potreby infraštruktúry v regióne napríklad s cieľom trvalo udržateľného rozvoja č. 9, ktorý sa týka infraštruktúry;
- takisto sa v ňom len málo zmiňuje o výzvach, ktorým čelia EÚ aj Ázia pri plnení cieľov vyplývajúcich z Parížskej dohody o zmene klímy, najmä pokiaľ ide o znečisťovanie životného prostredia;
- neuvádza sa žiadny odkaz na rastúce nebezpečenstvo ozbrojeného konfliktu aj s využitím vesmírnej a digitálnej technológie ani na potrebu dialógu s ázijskými krajinami v tejto súvislosti;
- nezmiňuje sa v ňom o tom, ako najlepšie spolupracovať s ázijskými krajinami, aby sa podporili medzinárodné organizácie a najmä WTO;
- je tu len zbežná zmienka o Indii, a to aj napriek jej veľkosti a potenciálnej sile, a len jedna zmienka o Iráne, ktorý sa čoraz viac stáva kľúčovým hráčom v širšom regióne.

1.3 EHSV však víta, že sa v oznámení kladie dôraz na udržateľnú a komplexnú prepojenosť založenú

na pravidlách. Správne sa v ňom prízvukuje, že je dôležité podporovať „obehové hospodárstvo, nízke emisie skleníkových plynov a budúcnosť odolnú proti zmene klímy s cieľom dosiahnuť ciele trvalo udržateľného rozvoja a cieľové hodnoty stanovené v Parížskej dohode o zmene klímy“.

1.4 EHSV je presvedčený, že je nevyhnutné, aby EÚ formálne zareagovala na iniciatívu Jedno pásmo, jedna cesta.

1.4.1 Mnohí očakávali, že toto oznámenie bude kľúčovou súčasťou reakcie EÚ na iniciatívu Jedno pásmo, jedna cesta, no tá sa v ňom nespomína. Pôvodne sa táto iniciatíva nazývala Hospodárske pásmo hodvábnej cesty, keďže „hodvábna cesta“ je z historického hľadiska cesta spájajúca EÚ a Áziu. EÚ už nadviazala strategické partnerstvo s Čínou. Zdá sa, že aj prostredníctvom iniciatívy Jedno pásmo, jedna cesta sa vytvoria skutočné prepojenia medzi Áziou a Európou: oznámenie je však v tomto smere oveľa nejasnejšie.

1.4.2 EHSV upozorňuje na osobitné prepojenie medzi iniciatívou Jedno pásmo, jedna cesta a „formátom“ „16+1“ medzi Čínou a 16 krajinami strednej a východnej Európy (vrátane 11 členských štátov), na ktoré poukázal Výbor Európskeho parlamentu pre zahraničné veci. V správe tohto výboru boli vyjadrené obavy, že čínsky prísľub investovať 3 miliardy USD do infraštruktúry v týchto krajinách by mohol vytvoriť „veľké dlhy“ príslušných európskych vlád „voči čínskym bankám v štátnom vlastníctve [...] a vytvorilo by sa málo pracovných miest v Európe“. V oznámení sa kladie veľký dôraz na fiškálnu životaschopnosť a inovačné financovanie, no táto obava sa prehliada.

1.4.3 Výbor sa domnieva, že je nevyhnutné, aby sa stanovilo formálne prepojenie medzi cieľmi trvalo udržateľného rozvoja a iniciatívou Jedno pásmo, jedna cesta. V oznámení sa kladie dôraz práve na ciele trvalo udržateľného rozvoja. Okrúhly stôl EÚ – Čína, ktorý zahŕňa EHSV aj Hospodársku a sociálnu radu Číny (CESC), toto prepojenie na svojich nedávnych stretnutiach dvakrát podporil.

1.4.4 Iniciatíva Jedno pásmo, jedna cesta musí fungovať obojsmerne. EHSV súhlasí s Obchodnou komorou EÚ v Číne (EUCCC), že jej budúcnosť závisí od obchodu a investícií prúdiacich rovnakým spôsobom v oboch smeroch. To si bude vyžadovať, aby Čína otvorila svoje trhy. Podnikateľský sektor EÚ takisto vyjadril znepokojenie, pričom požaduje väčšiu informovanosť a transparentnosť predtým, než sa zapojí do projektov založených na iniciatíve Jedno pásmo, jedna cesta. Tieto obavy sú rovnako relevantné v celoázijskom kontexte.

1.5 EHSV dôrazne odporúča, aby sa oveľa viac prostriedkov vyčlenilo na vzťahy EÚ s Áziou, ktorá je „domovom dvoch tretín chudobných ľudí na svete“, ako uvádza ESVČ. V porovnaní s oveľa väčšou časťou rozpočtu EÚ na rozvoj, ktorá smeruje do Afriky a Latinskej Ameriky, sú prostriedky vyčlenené na mnohé chudobnejšie ázijské krajiny neprimerané.

1.6 Oddiel venovaný energetike je veľmi krátky. Výbor naliehavo žiada, aby sa naplno uplatnili bohaté odborné poznatky EÚ pri zintenzívňovaní spolupráce zameranej na zlepšenie energetickej účinnosti a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. Zároveň poznamenáva, že sa neuvádza nijaký odkaz na rozdielne konkurenčné záujmy súvisiace s rozsiahlymi zdrojmi uhľovodíkov nachádzajúcimi sa v Strednej Ázii, a vyjadruje poľutovanie, že sa neuvádza ani žiadny odkaz na vodu, čo je ďalšia mimoriadne významná, potenciálne nebezpečná a životne dôležitá komodita.

1.7 EHSV víta pripomienky uvedené v oznámení, ktoré sa týkajú digitálnej prepojenosti, najmä výzvu na „mierové, bezpečné a otvorené prostredie v oblasti IKT, pričom je potrebné riešiť hrozby v oblasti kybernetickej bezpečnosti a ochranu ľudských práv a slobôd online vrátane ochrany osobných údajov“. Napriek tomu je najväčším sklamaním, že v oznámení sa nespomína nič o tom, ako pristupovať k európskym alebo ázijským krajinám, ktoré majú k týmto otázkam veľmi odlišné

prístupy.

1.8. EHSV bol prekvapený, keď sa dočítal len to, že EÚ „by mala pracovať na prepojení rozvinutého rámca transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) so sieťami v Ázii“. Opakujeme naše odporúčanie, ktoré sme prvý raz vydali v roku 2014, aby sa navrhované dopravné koridory Číny a EÚ úplne zosúladi, podľa možnosti najmä pokiaľ ide o železničnú infraštruktúru.

1.8.1 EHSV opakuje tiež svoje odporúčanie z roku 2015, že EÚ by sa mala viac snažiť o dosiahnutie výsledkov v rámci medzivládnej komisie TRACECA „s cieľom urýchliť rozvoj reťazca udržateľnej infraštruktúry a zabezpečiť multimodálnu dopravu (najmä železničnú a cestnú infraštruktúru) prostredníctvom spojenia koridoru s transeurópskymi dopravnými sieťami (TEN)“.

Diskusia:

Členovia vystúpili kriticky k oznámeniu, ktoré predstavila komisia septembri 2018. Zástupca z Holandska uviedol, že Holandsko má úspešné obchodné vzťahy s Áziou a je potrebné oblasť obchodu posilňovať, nakoľko ide o trh s 3 miliardami ľudí.

Bod 4

Nové študijné skupiny boli schválené bez pripomienok.

Bod 5

V bode rôzne upozornila predsedníčka sekcie na najbližšie plenárne zasadnutie, na ktorom budú prerokované dve stanoviská sekcie REX.